

STORE GEOGRAFISKE FORSKELLE MELLEM ELEVERNE PÅ EPX

Udarbejdet af
Signe Koch, seniorøkonom
Jon Østergaard Eilenberg, seniorkonsulent
Stine Bagger Vium, seniorkonsulent med ansvar for politik
Oscar Dreyer Weede, projektassistent

September 2026

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu

Indhold

Baggrund	4
Hovedkonklusioner	7
Implikationer	9
Kommuneeksempler	11
Køn	14
Mulige konsekvenser for faglige resultater	15
Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald	15
Mulige konsekvenser for trivsel	16
Mulige konsekvenser for motivation og forventninger	16
Grundskolekarakterer	18
Mulige konsekvenser for faglige resultater	19
Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald	19
Mulige konsekvenser for trivsel	20
Mulige konsekvenser for motivation og forventninger	20
Herkomst	23
Mulige konsekvenser for faglige resultater	25
Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald	25
Mulige konsekvenser for trivsel	26
Mulige konsekvenser for motivation og forventninger	26
Forældrenes uddannelsesniveau	28
Mulige konsekvenser for faglige resultater	30
Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald	31
Mulige konsekvenser for trivsel	31
Mulige konsekvenser for motivation og forventninger	31
Metode	34
Registeranalyse	34
Litteraturreview	35
Bilag	37
Litteraturliste	39

01

Baggrund

Baggrund

I 2030 slår den nye ungdomsuddannelse, epx, dørene op for første gang. Epx er resultatet af en omfattende reform af de danske ungdomsuddannelser. For at uddannelsen kan komme godt fra start, kræver det et omfattende videns- og forberedelsesarbejde, både i ministerier, styrelser, regioner og kommuner og på uddannelsesinstitutioner.

Derfor udgav Styrelsen for Uddannelse og Kvalitet (STUK) i januar 2026 en række materialer, der tilsammen giver overblik over, hvor mange elever der i 2035 – altså fem år efter lanceringen – forventes at være i gang med en epx-uddannelse. Der er materialer for hver af de 11 landsdele samt et samlet overblik (STUK, 2026). Ifølge Undervisningsministeriet er materialerne:

[...] udarbejdet med henblik på at understøtte institutionernes lokale drøftelser og arbejdet med omlægningen af uddannelses- og institutionslandskabet, herunder placering af epx, gymnasiale enkeltfag og almene voksenuddannelser. (UVM, 2026)

På landsplan forventer STUK, at der i 2035 går 45.800 elever på epx, hvilket svarer til 32 pct. af de unge på ungdomsuddannelserne. Materialerne giver imidlertid kun indikationer vedr. forventet elevantal og indeholder ikke yderligere oplysninger om elevernes karakteristika. og hvilke elevsammensætninger man kan forvente at skulle tilrettelægge uddannelser efter i de forskellige landsdele og kommuner.

Formålet med denne rapport er tredelt. For det første bidrager rapporten med baggrundskarakteristika om køn, grundskolekarakterer, herkomst og forældrenes uddannelsesniveau for elevgruppen – fordelt på landsdele og kommuner. For det andet kortlægger vi, hvad vi ved om, hvordan disse baggrundskarakteristika kan påvirke eleverne, i forhold til fire forskellige parametre: faglige præstationer, risiko for frafald, trivsel samt motivation og forventninger. Og for det tredje kombinerer analysen de to vidensdele for at give kvalificerede bud på, hvordan elevsammensætningen i de forskellige landsdele og kommuner kan komme til at påvirke arbejdet med epx'en.

Analysens resultater vil dermed give lokalt indblik i samt et nationalt overblik over de geografiske forskelle i elevsammensætningen på epx. Denne viden kan vise sig at være værdifuld, når der skal træffes beslutninger om, hvordan institutionslandskabet efter 2030 skal tegne sig, og om indholdet af uddannelsen, og i det videre arbejde med at opbygge kapacitet på de institutioner, der ender med at udbyde epx.

Vi indleder denne rapport med analysens hovedkonklusioner og implikationer samt et kapitel, der gennemgår fem eksempler på elevfordeling på kommuneniveau. Derefter følger et kapitel om hvert af de fire baggrundskarakteristika for elevgruppen – køn, grundskolekarakterer, herkomst og forældrenes uddannelsesniveau. Hvert af disse kapitler indledes med en oversigt over fordelingen på landsdels- og kommuneniveau. Derefter følger en kort oversigt over den eksisterende viden om sammenhængen mellem det relevante karakteristikum og de fire parametre faglige resultater, gennemførelse og frafald, trivsel samt motivation og forventninger. Under beskrivelsen af hvert parameter er der et bud på, hvordan disse sammenhænge kan påvirke forudsætningerne for og udviklingen af epx i det givne område forskelligt på baggrund af elevfordelingen beskrevet i begyndelsen af det pågældende kapitel.

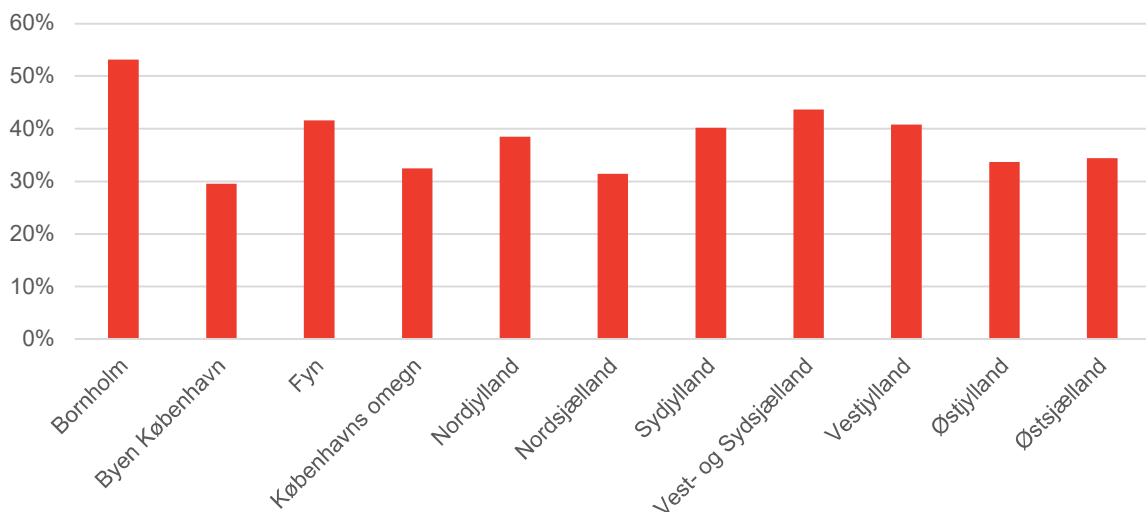
Analysens antagelser om andele af unge på epx

Den grundlæggende præmis for analysen er, at vi ikke sætter spørgsmålstegn ved STUK's antagelse om, at der i 2035 kommer til at være 45.800 epX-elever. Det betyder, at vi ikke i denne analyse kigger nærmere på mekanismerne bag valg af ungdomsuddannelse, idet vi antager, at de unges valg følger STUK's forudsigelser. Vi kommer til i en opfølgende analyse at gå nærmere ind i effekter af at ændre i selve antagelserne om, hvem der vælger epX.

I denne analyse benytter vi samme data og antagelser, som STUK beskriver i styrelsens faktaark til at opgøre den forventede tilgang til epX i 2035, både samlet og fordelt på landsdele (STUK, 2026). Den elevfordeling, vi har fundet frem til, fremgår af figur 1. Det har ikke været muligt ud fra materialets oplysninger at replikere STUK's tal fuldstændigt, men tæt på. Dog skal det tilføjes, at denne analyse opgør tilgangen af elever i 2035 og ikke årselever, som STUK opgiver i styrelsens materialer. Det skyldes bl.a., at STUK ikke har opgivet antagelser om overgangsfrekvenser mellem de forskellige år på epX. Antagelserne er forklaret i detaljer i metodeafsnittet til sidst i analysen.

Eleverne er fundet ved at opgøre alle førsteårselever i aldersgruppen 15-18 år på stx, hhx, htx, hf og GF1 pr. 30. september 2024. Herefter har vi indført karakterkravet på 6 i både års- og prøvekarakterer eller 7 kun i prøvekaraktererne. Det antages, at alle elever fra stx, hhx og htx, som opfylder karakterkravet, i fremtiden også vil vælge på samme måde. Blandt dem med lavere karakterer udtrækkes der, med forskellige sandsynligheder efter deres snit, nogen, som alligevel i fremtiden vil forventes at opfylde karakterkravet og vælge stx, hhx eller htx. Alle hf-elever vil gå til epX i fremtiden, mens 16 pct. af GF1-eleverne udtrækkes tilfældigt til at gå udenom epX ved enten at have gået i juniormesterlære i grundskolen eller blot gå direkte i mesterlære efter grundskolen. De resterende 84 pct. forventes at vælge epX.

Figur 1 // Andelen af unge, der i 2035 forventes at påbegynde epX, fordelt på landsdele

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

02

Hovedkonklusioner

Hovedkonklusioner

Det kan være forbundet med større faglige såvel som trivselsmæssige udfordringer at drive en attraktiv ungdomsuddannelsesinstitution, når fordelingen af elever er skæv – det gælder i forhold til både køn, grundskolekarakterer, herkomst og forældres uddannelsesbaggrund. Derfor er det i arbejdet i forbindelse med udviklingen af epX relevant at tage højde for, at vi i denne analyse finder relativt store geografiske forskelle i epX-elevernes karakteristika, på både landsdels- og kommuneniveau.

- **Køn**
Generelt kommer der flest drenge på epX, men særligt i Nordjylland bliver kønsbalancen skæv med op mod to tredjedele drenge i enkelte kommuner. I landsdelen Vestjylland bliver der en mere ligelig balance med enkelte eksempler på en lille overvægt af piger i nogle kommuner.
- **Grundskolekarakterer**
Der bliver forskel på, hvilke grundskolekarakterer eleverne kommer med, og hvor stor andelen med et karaktergennemsnit på over 6 bliver. I landsdelen Fyn bliver der kommuner, hvor 4 ud af 10 kommer med over 6 i gennemsnit. I Københavns omegn, derimod, er der kommuner, hvor andelen af elever med et gennemsnit på mindst 6 kommer til at ligge på under 15 pct.
- **Herkomst**
Elevernes herkomst er et af de karakteristika, hvor vi ser de største forskelle mellem landsdele og kommuner. I landsdele som Byen København og Københavns omegn kommer op mod hver femte elev til at have ikke-vestlig baggrund. I enkelte kommuner på Vestegnen bliver det op mod hver tredje elev. Derimod kommer landsdelen Nordjylland kun til at have 3 pct. elever med ikke-vestlig baggrund, og i enkelte kommuner bliver andelen 0 pct.
- **Forældres uddannelsesbaggrund**
Dette er også et område, hvor der bliver særligt store geografiske forskelle. I landsdelen Nordsjælland kommer op mod en fjerdedel af eleverne til at have kandidatuddannede forældre, og i enkelte kommuner bliver det op mod 4 ud af 10 elever. I landsdele som Bornholm og Vest- og Sydsjælland kommer op mod halvdelen af eleverne til at have faglærte forældre. Og i landsdelen Københavns Omegn og kommuner på vestegnen, kommer op mod hver fjerde elev til at have ufaglærte forældre. Byen København kommer til at udgøre et særligt tilfælde med både mange ufaglærte forældre og mange med universitetsuddannelser.

03

Implikationer

Implikationer

Vægtningen af de forskellige karakteristika i epX'ens elevgrupper har betydning for, hvilken opgave man lokalt står overfor som uddannelsesinstitution. I de kommende års udvikling af epX'en kan det give anledning til at diskutere, om fx niveauet af ressourcer, støtte og vejledning fra nationalt hold skal afhænge af elevgruppen.

I løbet af andet halvår af 2026 og starten af 2027 skal både placeringen og indholdet af epX besluttet politisk. Her vil de geografiske variationer i karakteristika hos epX-elevgruppen også være relevante at forholde sig til.

Placering af epX

Analysens resultater peger ind i det overordnede politiske spørgsmål om lokal tilpasning versus en ensartet ungdomsuddannelse i hele landet. På den ene side er det ved første øjekast oplagt, at regionale eller lokale hensyn til de store forskelle i elevgruppernes karakteristika kan give bedre forudsætninger for uddannelsen. På den anden side taler epX' rolle som en central del af ungdomsuddannelseslandskabet efter 2030 for etableringen af én ensartet uddannelse uden større regionale eller lokale tilpasninger. I selve epX-aftaleteksten står, at alle unge skal have adgang til en ungdomsuddannelse i nærheden af deres bopæl samt til et stærkt ungdomsmiljø (BUVM, 2025b). Et ensartet udbud i hele Danmark vil på flere måder også gøre det lettere at opretholde samme kvalitet i uddannelsen på tværs af landet, ligesom forudsætningerne for en fælles identitet og et fælles ungdomsmiljø sandsynligvis vil blive bedre. Spørgsmålet om, hvorvidt det er lokale eller nationale hensyn, der vejer tungest, er i sidste ende en politisk beslutning.

Indhold på epX

Intentionen med epX er at skabe en helt ny form for praksisfaglig didaktik. En didaktik, der skal forene de praktiske og boglige læringsformer, vi kender i dag. Det kan betyde, at elevernes forudsætninger for at klare sig godt på en ungdomsuddannelse ikke følger samme tendenser som førhen, hvor det praktiske og boglige har været mere opdelt. Samtidig mener vi, at de overordnede tendenser fra de nuværende ungdomsuddannelser er relevante, i hvert fald indtil epX'en bliver en etableret del af det danske uddannelseslandskab.

Hvilke konsekvenser forskellene i elevgruppernes sammensætning får, kan bl.a. afhænge af, hvordan uddannelsen indhold og didaktik indrettes. Hvad enten uddannelsen vægtes praktisk, bogligt eller helt ligeligt, vil det formentlig påvirke bl.a. trivsel og frafald blandt de forskellige elevgrupper. Ekspertgruppens anbefaling om fire forskellige grene (BUVM, 2025a) – eller profiler – kan være én måde at håndtere forskellighederne på, fordi vægtningen af boglige og praktiske elementer med stor sandsynlighed vil variere mellem profilerne. Sammenholdt med at forældrenes uddannelsesniveau er et af de karakteristika, der varierer mest, kan det forstærke risikoen for en baggrundsbestemt opdeling mellem de forskellige epX-grene. Kombineret med risikoen for, at hele uddannelsen i nogle landsdele og/eller nogle grene bliver domineret af fx drenge, og at dette kan blive selvforstærkende, stiller det krav til, hvordan grenene såvel som hele uddannelsen bliver præsenteret for de forskellige målgrupper – herunder forældrene.

04

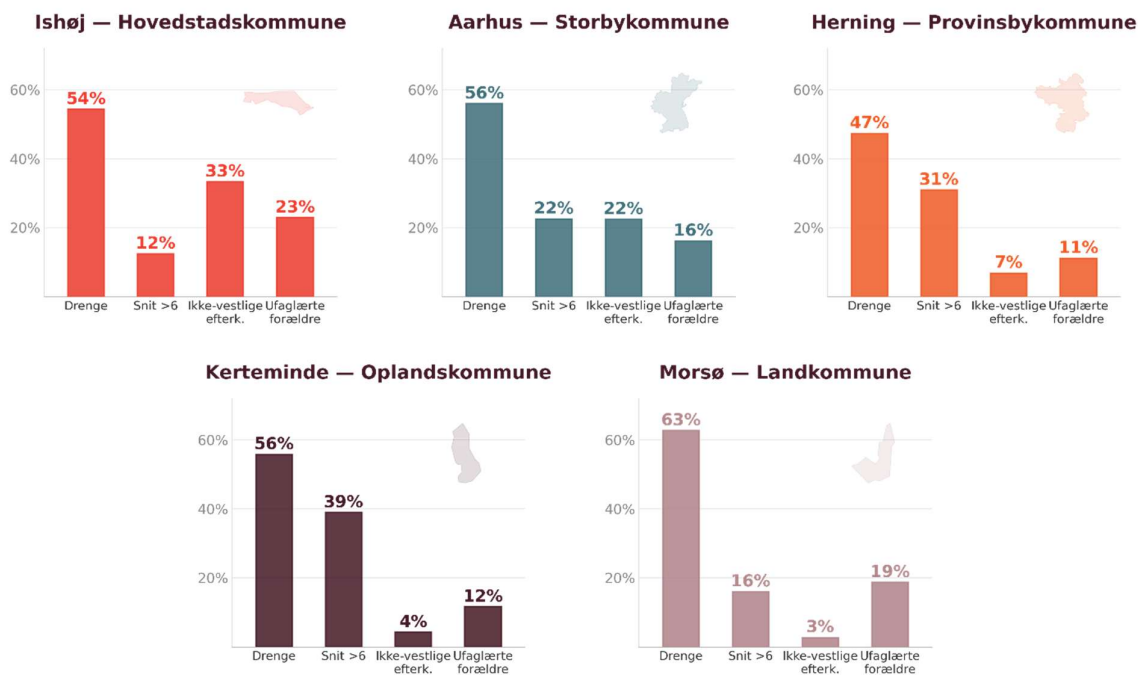
Kommuneeksempler

Kommuneeksempler

Dette kapitel viser fem eksempler på, hvordan elevfordelingen på epX bliver på kommuneniveau. Selvom de enkelte epX-institutioner ikke nødvendigvis knyttes til enkelte kommuner, kan denne oversigt give en idé om de forskelle, der bliver i elevsammensætningerne, alt efter hvor i landet man er.

Som det fremgår af figur 2, har vi udvalgt kommunerne Ishøj, Aarhus, Herning, Kerteminde og Morsø som eksempler. Disse kommuner er udvalgt, fordi de repræsenterer de fem forskellige kommunetyper i Danmarks Statistiks typologi (Hovedstad, Storby, Provinsby, Opland og Land). Under figur 2 gennemgår vi elevgruppens karakteristika og de mulige konsekvenser for hver kommune.

Figur 2 // Karakteristika for epX-eleverne i kommuner inden for hver af DST's fem kommunetyper

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Ishøj Kommune: Her bliver elevgruppen især kendetegnet af mange elever med et karaktergennemsnit på under 6, mange elever med ikke-vestlig baggrund og mange elever med ufaglærte forældre. Det kan få konsekvenser for elevernes faglige resultater, ligesom det kan betyde større risiko for frafald. Konsekvenserne for trivslen kan komme til at afhænge af epX-uddannelsens nærmere balance mellem praktisk og bogligt indhold. En vægtning af praktisk læring kan betyde bedre trivsel for netop elever med lavere grundskolekarakterer, elever med ikke-vestlig baggrund og elever med ufaglærte forældre. Omvendt kan en vægtning af boglig læring få negative konsekvenser for trivslen. En epX-didaktisk forening af praktiske og boglige læringsformer kan udligne nogle af disse tendenser, om end fordelene ved praktisk læring for disse elevgrupper er markante.

Aarhus Kommune: Her bliver elevgruppen relativt forskelligartet, hvilket inkluderer mange elever med ikke-vestlig baggrund og mange elever med ufaglærte forældre. Ligesom i Ishøj kan det få negative konsekvenser for elevernes faglige resultater, risiko for frafald og trivsel. Samtidig kan den større elevgruppe med et karaktergennemsnit på over 6 trække den modsatte vej. Det kan dog i nogen grad komme til at afhænge af epx-uddannelsens indhold og balancen mellem praktisk og bogligt indhold. Samtidig bliver der omkring en storby som Aarhus flere udbydere af epx-uddannelsen, hvilket kan medføre en fysisk opdeling af elevgruppen og dermed ungdomsmiljøet.

Herning Kommune: Her bliver elevgruppen især kendetegnet af en nogenlunde ligelig kønsbalance og flere elever med et karaktergennemsnit på over 6. Den ligelige kønsfordeling kan få positiv indvirkning på gennemførelsen, ligesom den også kan få betydning for ungdomsmiljøet på uddannelsen. Samtidig kan de mange elever med et karaktergennemsnit på over 6 betyde, at elevgruppen trives bedre med et indhold, der er vægtet i en mere boglig retning.

Kerteminde Kommune: Her bliver elevgruppen især kendetegnet af mange elever med et karaktergennemsnit på over 6 og meget få elever med ikke-vestlig baggrund. Ligesom med Herning Kommune kan de mange elever med høje karaktergennemsnit få betydning for gennemførelse og trivsel, hvor et mere bogligt indhold kan få en positiv effekt. Den lille andel af elever med ikke-vestlig baggrund betyder, at de forhold, der gør sig gældende for denne gruppe, formentlig bliver mindre relevante i Kertemindeområdet.

Morsø Kommune: Her bliver elevgruppen forholdsvis ensartet med mange drenge, meget få elever med ikke-vestlig baggrund og mange elever med ufaglærte forældre. Her kan den skæve kønsbalance muligvis få negativ indvirkning på gennemførelse og trivsel. Det kan gælde for drengene, som generelt oftere falder fra, og det kan gælde for pigerne, hvis de bliver minoritetskøn i en sådan grad, at det forstærker frafald og mistrivsel. Samtidig kan de mange elever med ufaglærte forældre også få betydning for både gennemførelse og trivsel, afhængigt af uddannelsens balance mellem praktisk og bogligt indhold. En praktisk vægtning kan give bedre trivsel og gennemførelse, mens en boglig vægtning kan få negative konsekvenser. Epx-didaktikkens forening af praktisk og bogligt indhold kan dog komme til at tilbyde nye muligheder for læring og trivsel, selvom netop denne elevgruppe tidligere har vist sig at have gavn af praktisk indhold.

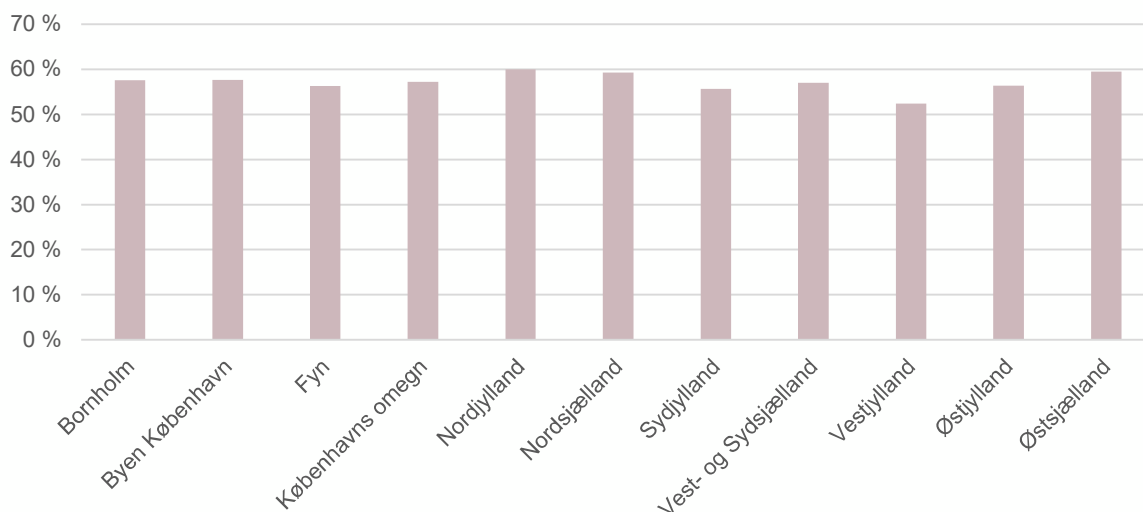
05

Køn

Køn

Den forventede kønsfordeling på epX har en overvægt af drenge i alle landsdele, jf. figur 2. Kønsfordelingen vil være tæt på ligelig i Vestjylland, hvor drengene vil udgøre 52 pct. Mest skævt ser det ud i Nordjylland, hvor andelen af drenge vil være 60 pct.

Figur 3 // Andelen af drenge blandt eleverne på epX i 2035 fordelt på landsdele

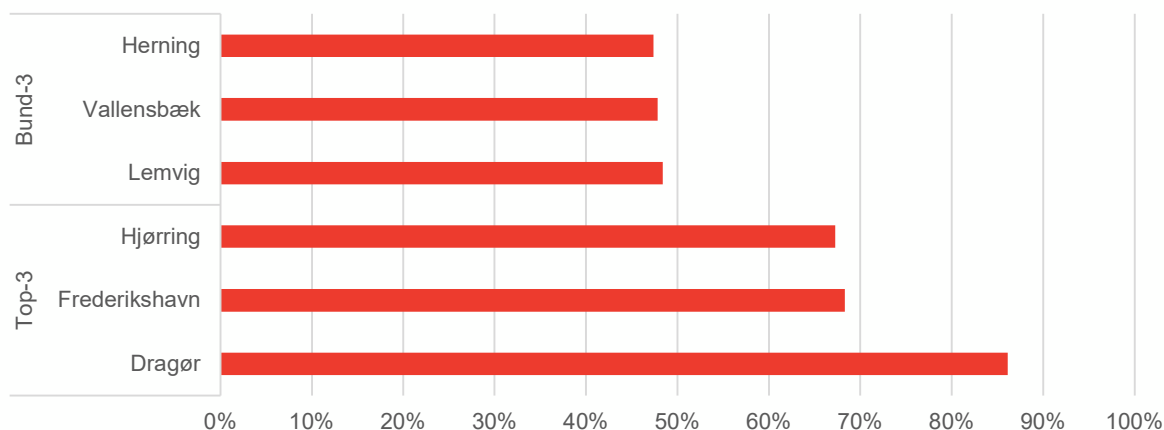

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Dykker vi længere ned og ser på kommuneniveau, vil der være større forskelle at finde, jf. figur 3. Her ser vi, at de tre kommuner med den mindste andel af mænd på epX vil være Herning, Vallensbæk samt Lemvig, hvor andelen vil ligge lige under 50 pct. Her vil der altså stort set være en ligelig kønsfordeling.

Ser vi derimod mod den anden ende af skalaen, har vi Hjørring, Frederikshavn og Dragør med de største andele af drenge. Hjørring og Frederikshavn ligger på omkring 68 pct. drenge, mens Dragør er helt oppe på 86 pct. Dog ud af et lille antal forventede epX-elever.

Figur 4 // Andelen af drenge blandt eleverne på epX i 2035, top- og bundkommuner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Mulige konsekvenser for faglige resultater

Drenge får generelt lavere karaktergennemsnit end piger, både til folkeskolens afgangseksamen og på ungdomsuddannelserne. Det giver forskellige forudsætninger for deres videre vej gennem uddannelsessystemet (BUVM, 2022; DEA, 2022b; VIVE, 2023). Samtidig har drenge tendens til at have større faglig selvtillid end piger, hvilket ikke harmonerer med deres egentlige resultater, hvad angår karakterer (Egelund et al., 2018; EVA, 2019; UVM, 2017). Kønsforskellene med hensyn til faglige resultater varierer geografisk. Selvom pigernes karaktersnit er højere end drengenes over stort set hele landet, er der forskel på, hvordan drengene klarer sig fra kommune til kommune, når man tager deres baggrundskaraktistika i betragtning. Drenge omkring de større kommuner klarer sig bedre, end man skulle forvente, mens drenge fx på Lolland-Falster og i Sønderjylland får betydeligt lavere karakterer end forventet (BUVM, 2022; DEA, 2025b).

Med et flertal af drenge i alle 11 landsdele kan der være et opmærksomhedspunkt i forhold til drengenes og pigernes respektive faglige niveau, når de påbegynder epX. Det samme ses på kommuneniveau, om end der er enkelte kommuner med en svag overvægt af piger.

Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald

Generelt gennemfører flere kvinder end mænd en ungdomsuddannelse. Seks år efter afsluttet 9. klasse har 71 pct. af mændene og 77 pct. af kvinderne fuldført en ungdomsuddannelse. Det skyldes dels, at kvinderne som beskrevet ovenfor har et bedre fagligt udgangspunkt, men det kan dog ikke forklare hele kønsforskellen i forhold til frafald (BUVM, 2022). På erhvervsuddannelser med en skæv kønsfordeling er der desuden en tendens til, at kvinder, der udgør kønsminoriteten har væsentligt større frafald end de mandlige elever (Institut for menneskerettigheder, 2020). Samme tendens ses på de videregående uddannelser, hvor frafaldet blandt minoritetskønnet på kønsskæve uddannelser er omkring fire procentpoint større end blandt de øvrige studerende (DEA, 2025c).

Eftersom alle landsdele har flest mandlige epx-elever, kan der være fordele ved at arbejde fokuseret med at støtte dem i at gennemføre deres epx. Samtidig kan den endnu skævere kønsfordeling med over to tredjedele mænd nogle steder pege på, at man her kan være ekstra opmærksom på frafaldet blandt kvinderne.

Mulige konsekvenser for trivsel

Generelt oplever kvinder dårligere trivsel end mænd, bl.a. fordi de er bekymrede for, om de kan klare sig i uddannelsessystemet, og stiller større krav til sig selv (BUVM, 2025c). En generel perfektionskultur kan desuden medvirke til, at nogle kvinder fx er mere udsatte i forhold til stress, depressioner, angst eller spiseforstyrrelser (EVA, 2019; UVM, 2017). Samtidig oplever piger ikke samme stigning i trivsel i overgangen fra grundskole til gymnasie, som drenge gør (DEA, 2025a). Både på erhvervsuddannelser og videregående uddannelser ses i øvrigt en tendens, hvor minoritetskønnet på kønsskæve uddannelser trives dårligere end flertallet (Institut for menneskerettigheder, 2020; Warming et al., 2020).

Det betyder, at man i landsdele og kommuner med relativt mange piger med fordel kan være ekstra opmærksom på trivselsudfordringer. Desuden kan der være et opmærksomhedspunkt vedr. trivslen i de landsdele, hvor der bliver særligt mange mænd blandt epx-eleverne. Derudover kan en evt. lokal kønsopdeling mellem uddannelsens fire grene, eller profiler, og fag (se nedenfor) afstedkomme trivselsudfordringer for minoritetskønnet.

Mulige konsekvenser for motivation og forventninger

Drenge og piger søger generelt mod forskellige dele af uddannelsessystemet, hvor drenge er omkring otte procentpoint mere tilbøjelige til at vælge en erhvervsuddannelse (DEA, 2024a), mens piger i højere grad søger mod gymnasiale og videregående uddannelser (DEA, 2025b). Samtidig er drenge i større risiko for slet ikke at tage en kompetencegivende uddannelse – fx forventes 20,3 pct. af de unge mænd, der afsluttede 9. klasse i 2023, at stå uden uddannelse otte år senere mod 13,2 pct. af kvinderne (AE, 2024b, 2025). Desuden er andelen af mønsterbrydere og elever, der løfter deres karakterer på ungdomsuddannelserne, større blandt kvinder end blandt mænd, og forskellen er vokset betydeligt siden 2000 (AE, 2023; DEA, 2026b).

Det betyder, at der på epx kan opstå en opdeling, hvor mændene har tendens til at fokusere på grene og fag, der peger mod erhvervsuddannelserne, mens kvinderne i højere grad orienterer sig mod professionsuddannelserne. Denne opdeling vil ikke nødvendigvis være et problem i sig selv, men en skarpere kønsopdeling kan komme til at forstærke tendenser med hensyn til fagligt niveau og frafald, ligesom det kan påvirke ungdomsmiljøet på skolerne.

06

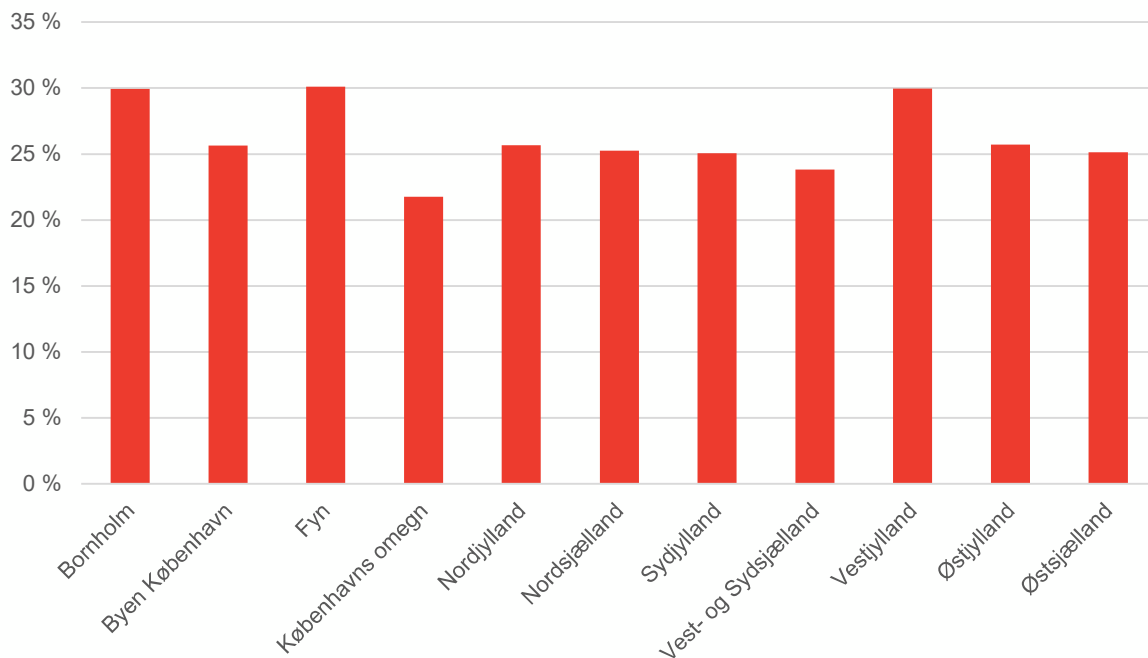
Grundskolekarakterer

Grundskolekarakterer

Epx-elevernes karakterer fra folkeskolens afgangseksamen varierer lidt mellem landsdelene, jf. figur 4. Men da en del af epx-eleverne pr. automatik ikke kan begynde på fx stx eller hhx på grund af karakterkravet på 6, er det klart, at det er begrænset, hvor stor variation vi ser mellem landsdelene. Eleverne med over 6 i snit udgøres af elever, der i 2024 starter på enten hf eller GF1. De gennemsnitlige karakterer kan ses i bilaget og viser stort set samme udsving mellem landsdelene, som vi ser i figur 4.

Vi ser de mindste andele af elever med et gennemsnit på over 6 i Københavns omegn samt Vest- og Sydsjælland, hvor begge steder ligger under 25 pct. Udover Bornholm, som er en meget lille population, er det i Vestjylland og på Fyn, at epx-eleverne vil komme med de bedste karakterer fra folkeskolens afgangseksamen. Her er det 30 pct., som vil have over 6 i snit.

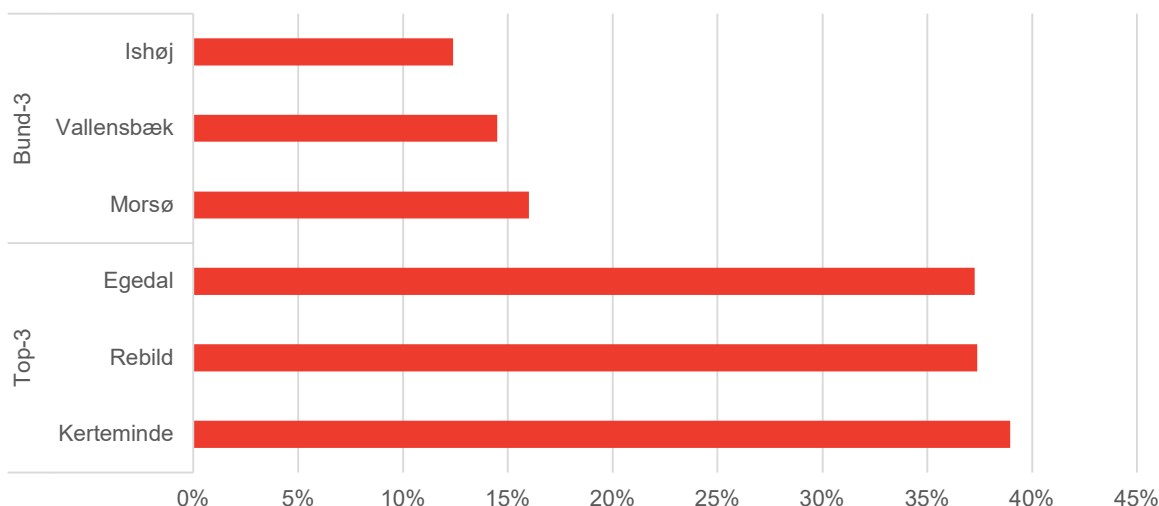
Figur 5 // Andel med et karaktersnit over 6 blandt eleverne på epx i 2035 fordelt på landsdele

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Ishøj er med kun 12 pct. epx-elever med over 6 i snit den kommune, der har den mindste andel, jf. figur 5. Vallensbæk og Morsø ligger også i bunden med hhv. 14 og 16 pct. I toppen ser vi Egedal, Rebild og Kerteminde med en andel med over seks i snit på omkring 38 pct.

Figur 6 // Andel med et karaktersnit over 6 blandt eleverne på epX i 2035, top- og bundkommuner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Mulige konsekvenser for faglige resultater

Grundskolekarakterer er en af de stærkeste indikatorer for elevernes resultater på ungdomsuddannelserne. Især afgangskaraktererne i dansk og matematik kan i høj grad forudsige, hvordan overgangen til ungdomsuddannelse forløber (VIVE, 2024). På samme måde er der en sammenhæng mellem elevers grundskolekarakterer og deres videre færd efter deres ungdomsuddannelse. Blandt dem, der vælger gymnasiet, går 69 pct. med et folkeskolegennemsnit på over ni videre til lange videregående uddannelser, mens den tilsvarende andel for elever med under seks i snit er 15 pct.

20 pct. af gymnasieeleverne med et folkeskolegennemsnit på over ni, vælger en professionsbachelor, mens det gælder for 39 pct. af dem med et snit på under seks. Endelig vælges erhvervsuddannelser af fire pct. blandt elever med et snit på over ni fra folkeskolens afgangseksamen, mens det samme gør sig gældende for 20 pct. af dem med et snit på under seks (BUVM, 2024). Det hører dog med til denne fortælling, at omkring hver sjette faglærte også tager en videregående uddannelse, fortrinsvis en professionsbacheloruddannelse, inden for ti år (DEA, 2024c).

Selvom der ikke nødvendigvis er stor variation mellem landsdelene i forhold til, hvor mange epX-elever de får med et karaktergennemsnit på over 6, kan elevernes karaktergennemsnit godt påvirke deres interesser og videre uddannelsesforløb forskelligt. I landsdele og kommuner med relativt flere elever med et gennemsnit på over 6, kan der være lidt bedre forudsætninger for at engagere sig i de mere boglige epX-fag. I landsdele med flere elever, der har under 6 i gennemsnit, kan de boglige forudsætninger være anderledes. Det kan også komme til at påvirke elevernes videre vej gennem uddannelsessystemet efter deres epX.

Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald

Frafaldet på ungdomsuddannelserne er langt større for elever med lave karakterer fra folkeskolen, end for dem med høje. For elever på de gymnasiale uddannelser er sammenhængen klarest: Her er frafaldet

omkring 35 pct. for elever med et folkeskolegennemsnit på mellem fire og fem mens det for dem med et snit på mellem seks og otte er omkring 16 pct. For dem med et snit mellem 10 og 12 er frafaldet 4,2 pct.

På erhvervsuddannelserne er tendensen lidt anderledes. Her er frafaldet omkring 38 pct. for elever med et snit på mellem fire og fem, mens det er omkring 31 pct. for dem med et snit på mellem seks og otte. Til forskel fra gymnasieeleverne har erhvervsskoleeleverne med de højeste snit på mellem 10 og 12 en lidt større tendens til at falde fra – omkring 32 pct. (AE, 2024a).

Konsekvenserne for frafaldet på epk i forhold til grundskolekarakterer kan komme til at hænge sammen med uddannelsens struktur. Hvis fokus bliver på boglig læring, kan frafaldet blive større i landsdele, hvor der er flere elever med et gennemsnit på under seks. Hvis de praktiske fag vægtes højest, kan frafaldet blive større, både blandt eleverne med de laveste gennemsnit og dem med de højeste.

Mulige konsekvenser for trivsel

Elevernes grundskolekarakterer har forskellig betydning for trivslen, alt efter hvilken type ungdomsuddannelse de påbegynder. På de gymnasiale uddannelser falder trivslen generelt i løbet af de tre år og i særlig grad for de elever, der kommer med et gennemsnit på under seks fra grundskolen. Trivslen falder dog også i løbet af gymnasietiden for elever med et gennemsnit fra grundskolen på over seks. På erhvervsuddannelserne er tendensen stik modsat, hvor trivslen generelt stiger gennem uddannelsesforløbet og i særlig grad for de elever, der kommer med et gennemsnit på under seks fra grundskolen. Blandt alle elever på ungdomsuddannelserne er det faktisk elever på erhvervsuddannelserne med et karaktergennemsnit på under seks fra grundskolen, der trives bedst (AE, 2024a).

Også med hensyn til trivsel kommer de mulige konsekvenser formentlig til at hænge sammen med epk-uddannelsens nærmere indhold. Hvis man vægter de boglige fag, kan de få negative konsekvenser for elever, der har et gennemsnit på under seks. Hvis man vægter de praktiske fag, kan det få en positiv indvirkning på trivslen for de elever, der har et gennemsnit på under seks. Selv hvis boglige og praktiske fag vægtes helt ligeligt, er det dog ikke sikkert, at de positive og negative tendenser udligner sig fuldstændigt.

Mulige konsekvenser for motivation og forventninger

Karakterer påvirker elevernes forventninger til deres uddannelse. Elever med høje karaktergennemsnit fra folkeskolen har en tendens til at se de gymnasiale uddannelser som et naturligt valg (EVA, 2023b). Der er også en udbredt tanke om, at hvis man har et højt karaktergennemsnit, skal man også udnytte det ved at vælge en gymnasial uddannelse – også selvom man egentlig foretrækker praktiske fag (DEA, 2024a). Samtidig har fagligt stærke elever på stx ofte høje forventninger til det faglige niveau på ungdomsuddannelserne og kan opleve det som udfordrende, hvis andre elever ikke deltager i undervisningen i samme grad som de selv gør. Omvendt kan fagligt svagere elever blive frustrerede over ikke at kunne deltage på lige fod. Forskellige faglige udgangspunkter kan dog også være positivt, men det kræver, at alle elever kan deltage i undervisningen (EVA, 2023a). Endelig oplever elever med et snit på under seks oftere, at deres forældre ønsker, at de tager en erhvervsuddannelse (DEA, 2024a; Juul, 2018).

Forskellene i motivation og forventninger afhængigt af karaktergennemsnit kan få konsekvenser for både studiemiljø og socialt miljø, og i sidste ende for, om elever til- eller fravælger epX'en.¹ Hvis elever med svagere boglig faglighed føler sig hægtet af i undervisningen, mens fagligt stærkere elever oplever frustrationer over forskellige grader af deltagelse, kan det give udfordringer for et sammenhængende ungdomsmiljø. Samtidig kan der, alt efter fagligt udgangspunkt, være forskellige forventninger til, hvad en epX-uddannelse skal indeholde, og hvad den skal føre til, både fra eleverne og fra deres forældre. Endelig kan den lokale uddannelseskultur og forældrenes uddannelsesbaggrund også præge epX-elevernes forventninger, uagtet deres karaktergennemsnit. Dette bliver udfoldet yderligere i analysens kapitel 8, der omhandler betydningen af forældrenes uddannelsesniveau.

¹ Dette emne behandler vi i en separat analyse.

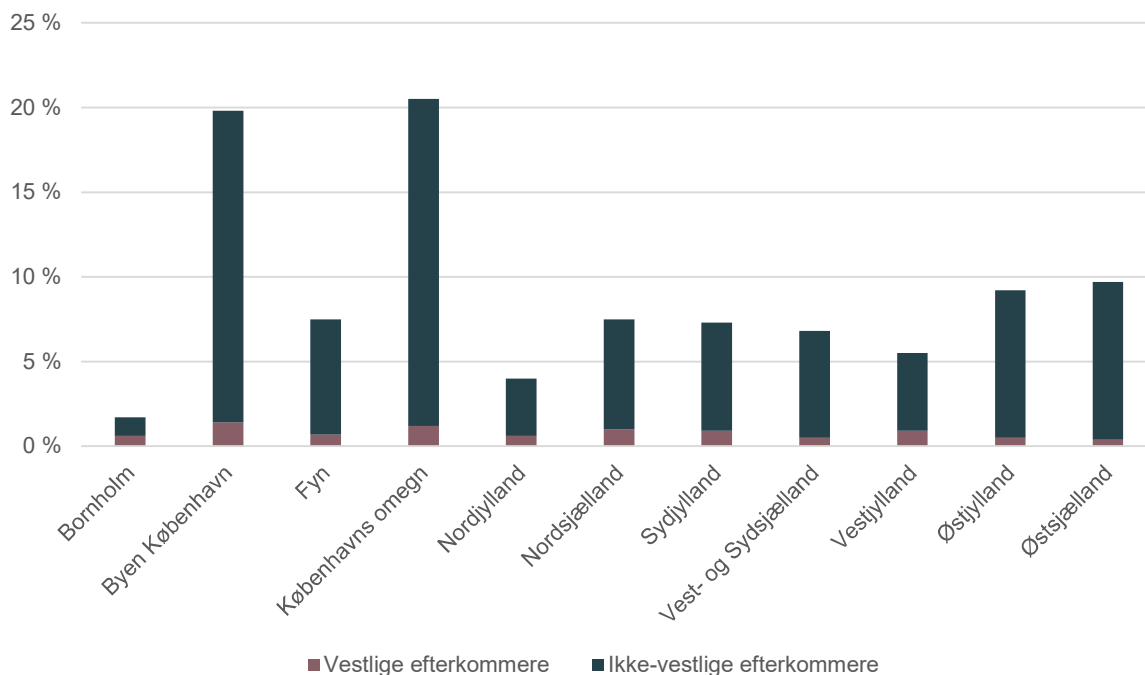
07

Herkomst

Herkomst

Byen København og Københavns omegn skiller sig meget ud fra de andre landsdele med relativt store andele af efterkommere blandt epX-eleverne, jf. figur 6. Begge steder vil andelen af epX-elever, som er efterkommere af indvandrere, ligge på omkring 20 pct. De næststørste andele ser vi i Østjylland og i Østsjælland, som ligger markant lavere på knap 10 pct. Udover Bornholm har Nordjylland den mindste andel på fire pct.

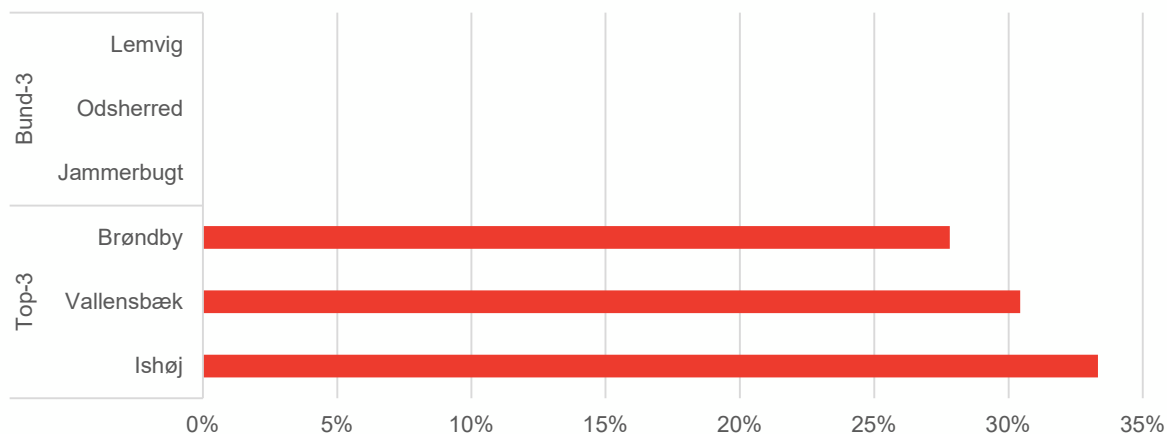
Figur 7 // Andelen af eleverne på epX i 2035, som er efterkommere, fordelt på landsdele

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Også på kommuneniveau er der store udsving, når det kommer til andelen af epX-eleverne, der er efterkommere af ikke-vestlige indvandrere, jf. figur 7. I kommunerne Lemvig, Odsherred og Jammerbugt vil der være ingen eller meget få efterkommere på epX i 2035. I Ishøj vil det til gengæld være hver tredje elev på epX, der er efterkommer af ikke-vestlige indvandrere. Derudover vil der også være knap 9 pct., som selv er indvandrere. Også Vallensbæk og Brøndby ligger med nogle af de største andele på omkring 30 pct.

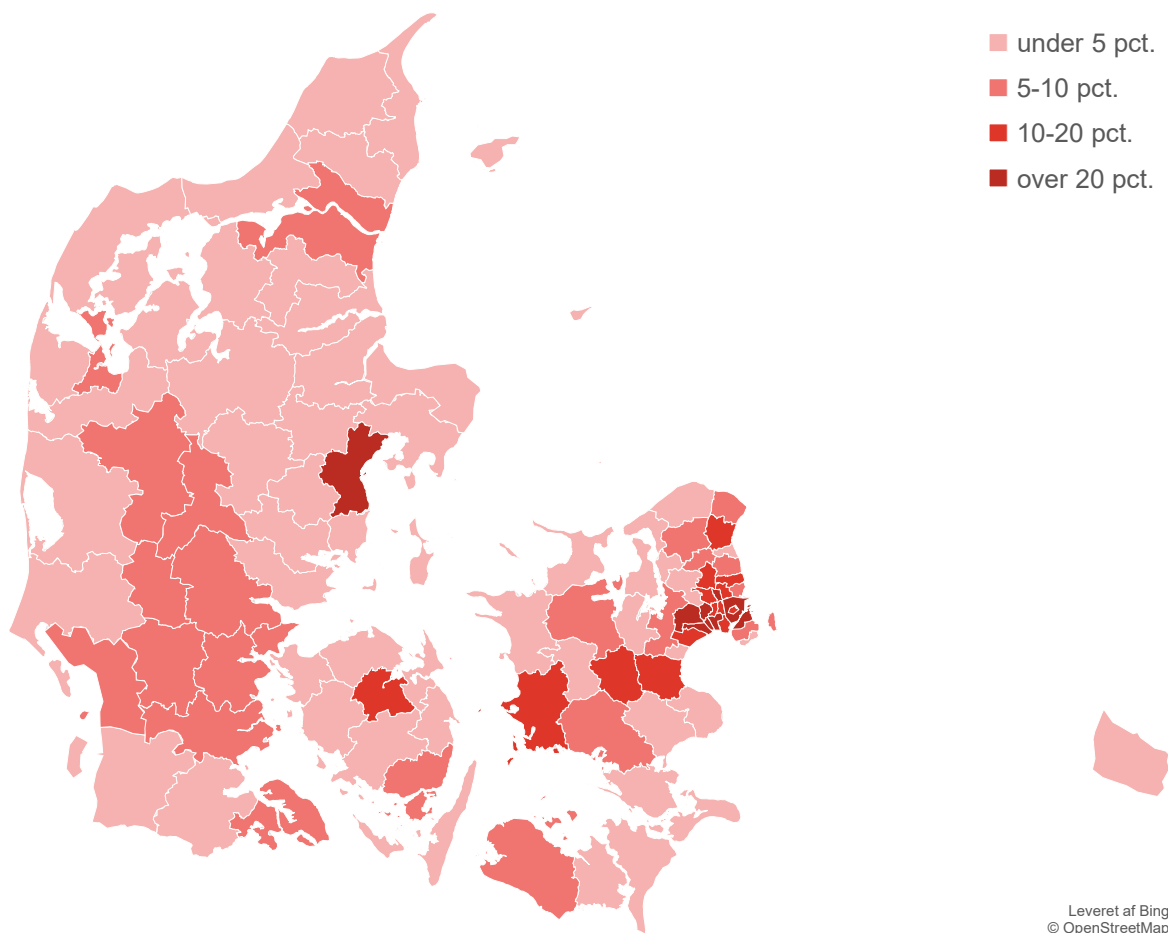
Figur 8 // Andelen af eleverne på ep_x i 2035, som er efterkommere af ikke-vestlige indvandrere, top- og bundkommuner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

I mere end halvdelen af de danske kommuner vil andelen af efterkommere af ikke-vestlige indvandrere være under 5 pct. på ep_x, jf. figur 8. Til gengæld er der meget stor variation mellem kommunerne, idet ti kommuner vil have over 20 pct. efterkommere af ikke-vestlige indvandrere på ep_x.

Figur 9 // Andelen af eleverne på epx i 2035, som er efterkommere af ikke-vestlige indvandrere

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Mulige konsekvenser for faglige resultater

Elever med ikke-vestlig baggrund får generelt lavere karakterer på de gymnasiale uddannelser end elever med dansk baggrund. Det gælder især for drengene (DST, 2026). Forskellene mellem ikke-vestlige og danske bliver dog noget mindre, hvis man tager højde for andre karakteristika, såsom forældrenes uddannelse, indkomst og beskæftigelse (DEA, 2022a; Kraka, 2023; VIVE, 2024).

Det peger i retning af, at i områderne med en større andel af epk-elever med ikke-vestlig baggrund kan de faglige resultater i højere grad hænge sammen med andre faktorer, såsom køn og forældrenes uddannelsesniveau. Dog er der et muligt opmærksomhedspunkt med hensyn til mænd med ikke-vestlig baggrund, hvis resultater i de boglige fag generelt ligger under både drenge og piger med dansk baggrund samt kvinder med ikke-vestlig baggrund.

Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald

Unge med ikke-vestlig baggrund har en øget risiko for at falde fra deres ungdomsuddannelse – en tendens, der er ekstra tydelig for drenge og på erhvervsuddannelserne. På erhvervsuddannelserne falder omkring 60 pct. af mændene med ikke-vestlig baggrund fra, sammenlignet med 35 pct. af mændene af med dansk

baggrund (DEA, 2024b). En del af frafaldet blandt mænd af anden herkomst end dansk skyldes vanskeligheder med at finde lærepladser (Mahler et al., 2023).

Når nogle landsdele og kommuner skiller sig ud med hensyn til andelen af elever med efterkommerbaggrund betyder det, at man her kan være opmærksom på at forebygge frafald, særligt blandt drengene i gruppen. Epx-elever skal imidlertid ikke i lære under selve epx-uddannelsen, hvorfor frafald på grund af manglende lærepladser formentlig bliver lavere på epx.

Mulige konsekvenser for trivsel

På de gymnasiale uddannelser er det 10,9 pct. af eleverne med dansk baggrund, som oplever lav trivsel, mens det gælder for 17,2 pct. af de ikke-vestlige efterkommere. På erhvervsuddannelserne er tendensen mindre tydelig. Her oplever 5,8 pct. af eleverne med dansk baggrund lav trivsel, mens det blandt elever med efterkommerbaggrund gælder 6,9 pct. (BUVM, 2025c).

Ligesom det gælder for grundskolekarakterer, vil fokus på hhv. boglig og praktisk læring have indvirkning på trivslen. Det kan blive et opmærksomhedspunkt for især landsdele og kommuner, hvor der kommer mange elever med efterkommerbaggrund. I en lokal kontekst kan de kombinerede tendenser med hensyn til trivsel og frafald desuden skubbe på en udvikling, hvor der kommer en skæv fordeling, fx mellem de forskellige grene på epx'en.

Mulige konsekvenser for motivation og forventninger

Unge med ikke-vestlig baggrund er ofte meget motiverede for uddannelse, hvor 70 pct. forventer at tage en ungdomsuddannelse direkte efter 9. klasse, sammenlignet med 61 pct. blandt unge med dansk baggrund (EVA, 2018). Desuden spiller forældrene ofte en vigtig rolle for unge med ikke-vestlig baggrund, hvor 79 pct. angiver, at forældrenes forventninger til uddannelse har stor eller nogen betydning for dem, mod 63 pct. blandt unge med dansk baggrund (Juul, 2018).

Igen er der her et særligt opmærksomhedspunkt for områder med en stor andel elever med ikke-vestlig baggrund, hvor man kan overveje at fokusere særligt på at inddrage forældrene til denne elevgruppe. Men også for landsdele med færre elever af ikke-vestlig baggrund kan det være relevant at indtænke løbende information til forældrene. På samme måde kan elevsammensætningen få indvirkning på, hvordan man skal indrette et velfungerende ungdomsmiljø.

08

Forældrenes uddannelsesniveau

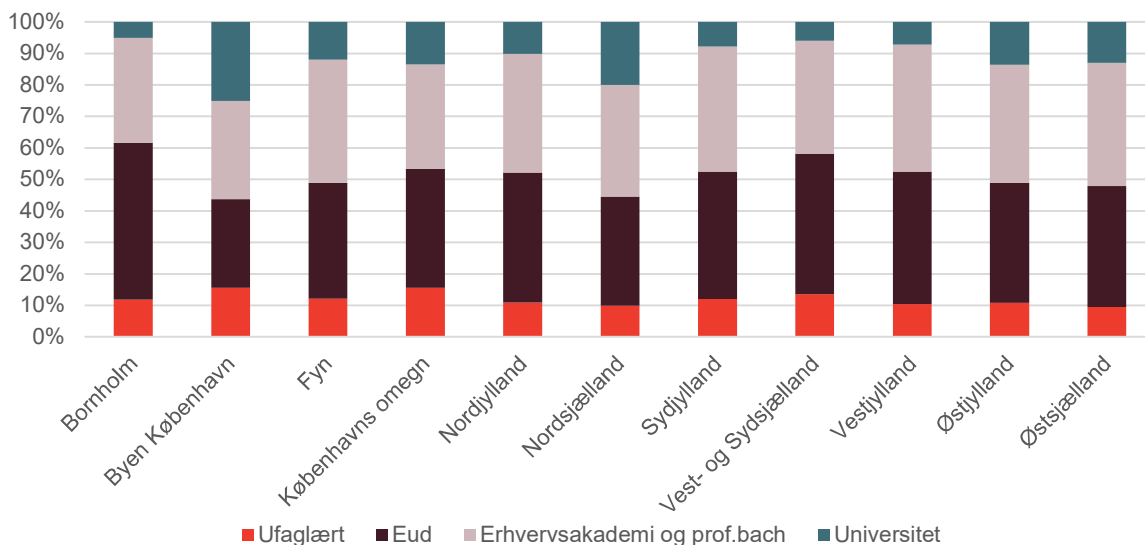
Forældrenes uddannelsesniveau

Når vi ser på uddannelsesniveauet blandt epx-elevernes forældre, er der forholdsvis store forskelle mellem landsdelene, jf. figur 9. Starter vi med at se på elever, hvor begge forældre er ufaglærte, er det især Byen København og Københavns omegn, der skiller sig ud. Begge steder er det 16 pct. af de kommende epk-elever, der har to ufaglærte forældre. De mindste andele ser vi især i Østsjælland, Nordsjælland og Vestjylland.

Epk-elever med mindst én erhvervsuddannet forælder er mest almindelige på tværs af næsten alle landsdelene. De største andele er i Vest- og Sydsjælland, Vestjylland og Nordjylland, som alle ligger på omkring 40 pct. Byen København har klart den mindste andel med 28 pct., mens også Nordsjælland ligger relativt lavt med 35 pct.

Andelen af epk-elever med mindst én kandidatuddannet forælder er generelt lille, men også med store forskelle mellem landsdelene. Byen København har klart den største andel af epk-elever med mindst én forælder, der har en lang videregående uddannelse. Det gør sig gældende for 25 pct. af eleverne i denne landsdel, jf. figur 9. Det er interessant, når vi sammenholder med, at Byen København også ligger i toppen, når det gælder forældre, som er ufaglærte. Nordsjælland ligger også højt med 20 pct. forældre med en lang videregående uddannelse, mens Vest- og Sydsjælland samt Vestjylland ligger i bunden med omkring seks pct.

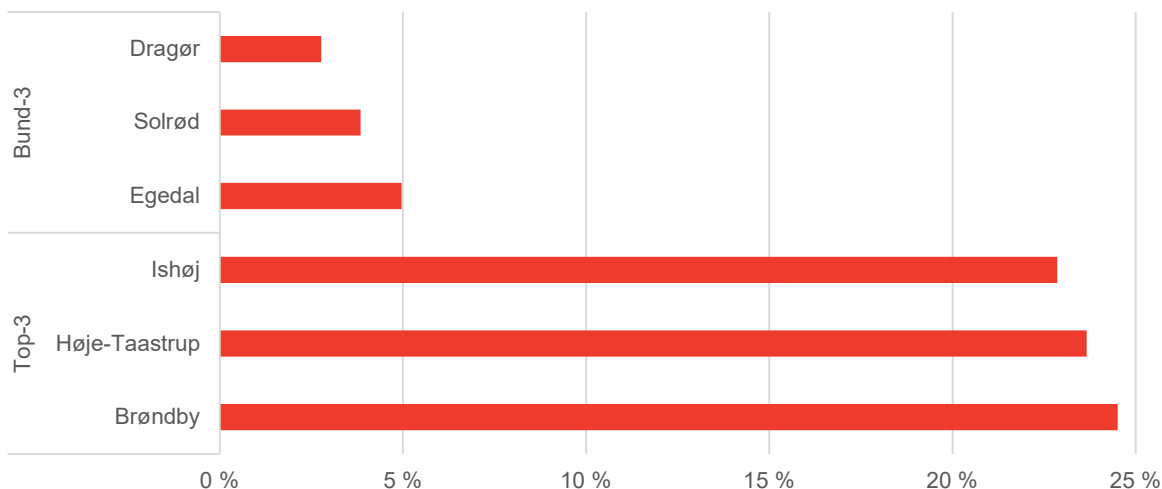
Figur 10 // Højeste fuldførte uddannelse for forældrene til eleverne på epk i 2035, fordelt på landsdele

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Dragør, Solrød og Egedal er de kommuner, hvor færrest af epk-eleverne har to ufaglærte forældre, jf. figur 10. Her er det 3-5 pct. I Brøndby ser vi den største andel, hvor 25 pct. af epk-eleverne har to ufaglærte forældre. Ishøj og Høje-Taastrup ligger på hhv. 23 og 24 pct.

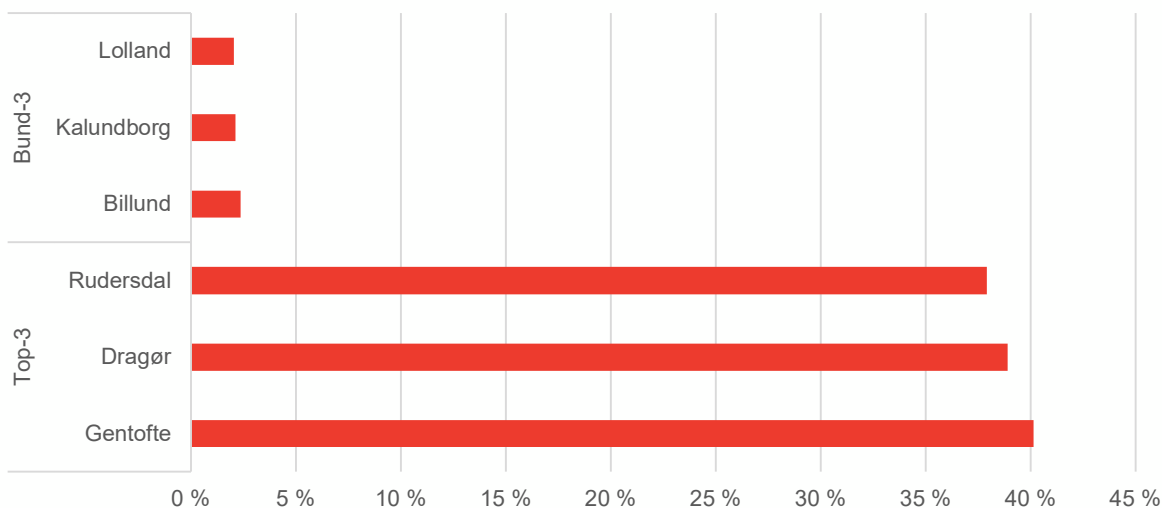
Figur 11 // Andelen af eleverne på epX i 2035, som har to ufaglærte forældre, top- og bundkommuner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Ser vi på epX-elever, hvor mindst én af forældrene har en uddannelse på kandidatniveau, er det Lolland, Kalundborg og Billund, der ligger lavest med omkring 2 pct., jf. figur 11. Gentofte ligger i toppen med 40 pct., mens Dragør og Rudersdal også ligger højt med hhv. 39 og 38 pct. Vi ser altså store forskelle, når vi dykker ned på kommuneniveau.

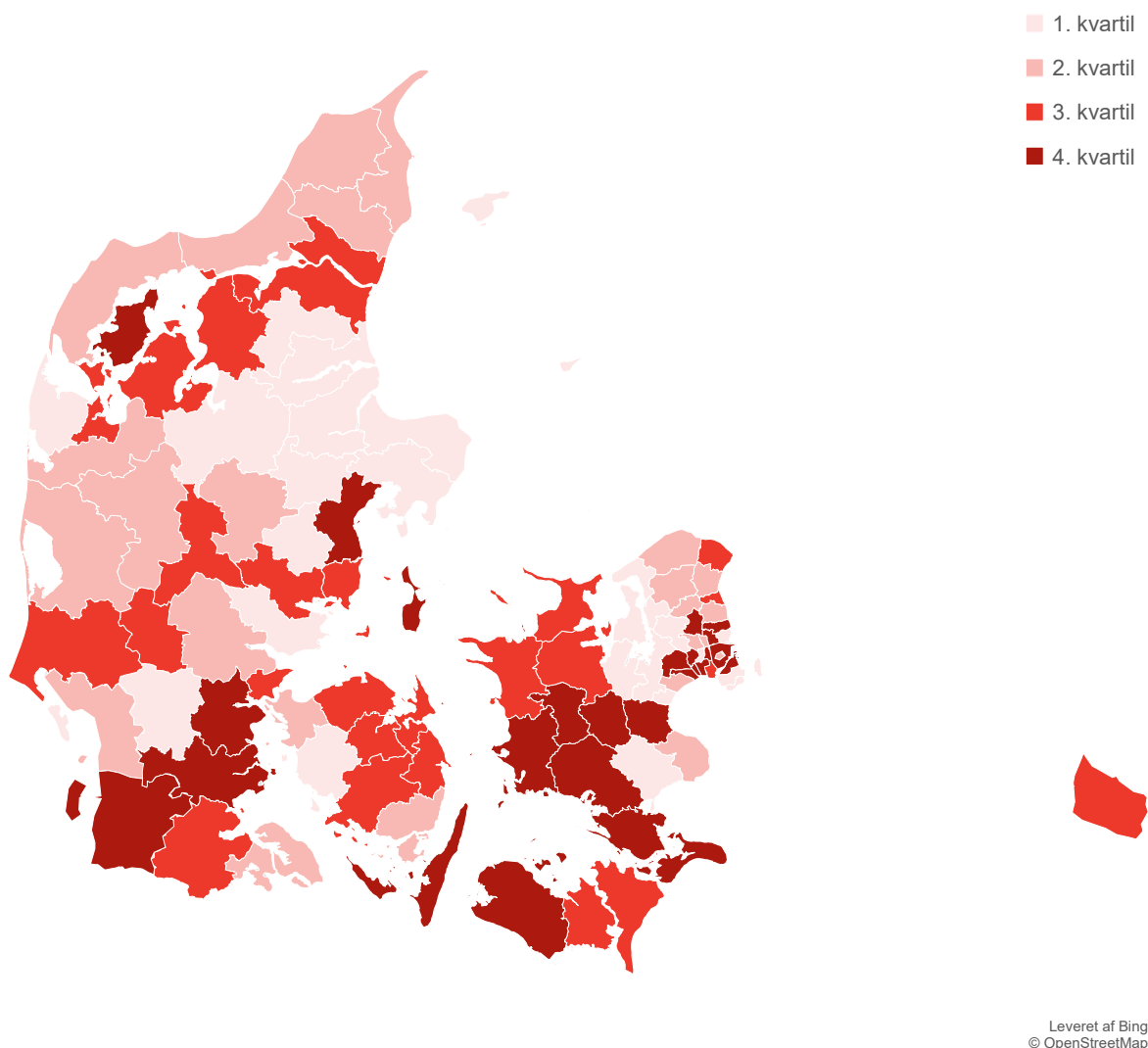
Figur 12 // Andelen af eleverne på epX i 2035, som har mindst én forælder med en lang videregående uddannelse, top- og bundkommuner

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

EpX-eleverne med to ufaglærte forældre er især centreret i Syd- og Vestsjælland samt i Sønderjylland, men også i København og på Vestegnen, jf. figur 12. Nordsjælland samt Midtjylland og Nordjylland har de mindste andele af elever, hvor begge forældre er ufaglærte.

Figur 13 // Kommunekort over andelen af eleverne på epx i 2035, som har to ufaglærte forældre

Kilde egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

Note: 1. kvartil: 0-8,6 pct., 2. kvartil: 8,7-11,3 pct., 3. kvartil: 11,4-14,2 pct., 4. kvartil: 14,3-25 pct.

Mulige konsekvenser for faglige resultater

Der er en tendens til, at børn får højere karakterer, jo længere uddannelse deres forældre har – fx på de gymnasiale uddannelser, hvor børn af ufaglærte forældre har et karaktergennemsnit på 5,8, mens børn af faglærte har 6,4, børn af forældre med mellemlange videregående uddannelser har 7,2 og børn af kandidatuddannede forældre har 8,1 (AE, 2026). Samtidig er der stor sandsynlighed for, at børn af kandidatuddannede forældre selv går videre og får en kandidatuddannelse. For de børn af kandidatuddannede, der *ikke* selv får en kandidatuddannelse, lader det i høj grad til at handle om, at de har et lavt karaktergennemsnit (DEA, 2024a, 2026c, 2026a).

Det betyder, at selv om man i nogle landsdele og kommuner har en større andel af epx-elever med kandidatuddannede forældre, så har det ikke nødvendigvis nogen betydning for deres faglige niveau, eftersom de sandsynligvis har et gennemsnit på under 6.

Mulige konsekvenser for gennemførelse og frafald

Der er forskellige sammenhænge mellem forældrenes uddannelsesniveau og deres børns frafald, afhængigt af hvor i uddannelsessystemet man ser. På de gymnasiale uddannelser er frafaldet større, jo kortere uddannelse ens forældre har. For børn af ufaglærte forældre gennemfører 75 pct., hvis de har påbegyndt en gymnasial uddannelse. For børn med faglærte forældre er andelen 83 pct., for børn med forældre med mellem-lang videregående uddannelse er det 87 pct. Og for børn med mindst én kandidatuddannet forælder er det 89 pct. (AE, 2026). På erhvervsuddannelserne, derimod, er det blandt de yngste elever og dem med faglærte forældre, at der er den højeste gennemførelsesprocent på omkring 60. For såvel elever med ufaglærte forældre som elever med mindst én kandidatuddannet forælder gennemfører omkring 55 pct. deres erhvervsuddannelse (DEA, 2020).

Disse tendenser peger på, at også frafaldet i de enkelte landsdele kommer til at afhænge af, hvordan indholdet af epx struktureres. Hvis hovedvægten bliver på boglig læring, kan frafaldet blive større i landsdele og kommuner med mange ufaglærte forældre. Hvis fokus bliver mere på praktisk læring, kan frafaldet blive større i landsdele og kommuner med mange akademikerforældre.

Mulige konsekvenser for trivsel

På de gymnasiale uddannelser er der en klar tendens til, at jo kortere uddannelse ens forældre har, desto større risiko er der for, at man oplever lav trivsel. Blandt elever med ufaglærte forældre oplever 17,7 pct. lav trivsel, mens andelen for elever med kandidatuddannede forældre er 9,5 pct. På erhvervsuddannelserne er tendensen omvendt, om end mindre tydelig. Her trives elever, hvis forældre har ingen eller kortere uddannelser, generelt en smule bedre end dem, hvis forældre har længere uddannelser (BUVM, 2025c).

Ligesom det er tilfældet med flere af de andre parametre beskrevet her, kan disse tendenser udspille sig forskelligt, alt efter hvordan epx'en struktureres. Hvis indholdet bliver bogligt orienteret, kan trivselstendensen komme til at ligne den på de gymnasiale uddannelser. Hvis indholdet bliver mere praktisk, kan det komme til at fungere som på erhvervsuddannelserne. Hvis indholdet er en balanceret kombination af de to kan trivseltendenserne udligne sig. Under alle omstændigheder kan det dog blive relevant at være opmærksom på trivslen blandt elever med ufaglærte forældre.

Mulige konsekvenser for motivation og forventninger

Der er forskel på motivation og forventninger i forhold til uddannelsessystemet afhængigt af forældrenes uddannelse, hvilket giver forskellige forståelser af muligheder, risici og mening. Blandt forældre med kort eller ingen uddannelse er der en tendens til at beskrive uddannelsessystemet som vanskeligt at gennemskue, og så indtager de en mere tilbagesluttet rolle i børnenes uddannelse (VIVE, 2020). Værdien af uddannelse bliver generelt forstået ud fra konkret nytteværdi, jobsikkerhed, løn og en tydelig karrierevej (Juul, 2018; VIVE, 2020). Unge med ufaglærte forældre ender også oftere helt uden uddannelse, og gennemførelsen af ungdomsuddannelser er generelt lavere i denne gruppe (AE, 2023). Unge med kandidatuddannede forældre orienterer sig derimod oftere mod gymnasiale og videregående uddannelser, og selv hvis de får lave karakterer har de høje forventninger til deres videre uddannelse (VIVE, 2022). Generelt er det i disse familier en

selvfølge, at man tager en uddannelse, og valget er i mindre grad knyttet til umiddelbar jobsikkerhed og i højere grad til interesser, dannelse og langsigtede muligheder (Juul, 2018; VIVE, 2020, 2022).

Det kan skabe en tendens på epX, hvor især elever med faglærte forældre fokuserer på de toårige epX-forløb med retninger og fag, der peger mod erhvervsuddannelserne, mens dem med længere uddannede forældre i højere grad orienterer sig mod retninger og fag – herunder det mulige tredje epX-år – der peger mod professions- og evt. universitetsuddannelser. Derudover kan der være en elevgruppe, som kan orientere sig mod erhvervsakademiuddannelserne. Samtidig kan man i landsdele med en større andel af elever med ufaglærte forældre overveje at arbejde med at inddrage de forældre, der kan have vanskeligt ved at gennemskue uddannelsessystemet.

09

Metode

Metode

Registeranalyse

Udtrækket af populationen til brug for bestemmelse af elevgrundlaget på epX i 2035 er så vidt muligt udført i overensstemmelse med BUVM's metode². Populationen består af unge, som i 2024 er 15-18 år, og som pr. 30. september 2024 er indskrevet på GF1, hf, stx, hhx eller htx. Vi kan selvfølgelig ikke udelukke, at de unge i 2035 vil have en ændret søgeadfærd, samt at der er sket en udvikling i baggrundskaraktistika. Vi har fx ikke lavet fremskrivninger af forældrenes uddannelsesniveau, selvom dette forventes generelt at ændre sig lidt over en periode på ti år.

Vi opgør elevernes karaktersnit fra folkeskolens afgangseksamen. Hvis eleven har bestået de obligatoriske prøver og opnået et snit på mindst 6 i både de lovbundne prøver og de afsluttende standpunktskarakterer, antages det, at vedkommende har opfyldt karakterkravet til stx, hhx og htx. Har eleven ikke seks i standpunktskaraktererne, men til gengæld mindst syv i de lovbundne prøver, er karakterkravet også opfyldt.

Elever, der ikke mekanisk opfylder karakterkravet, antages ikke nødvendigvis at starte på epX. En del af disse elever skønnes at opnå adgang til stx, hhx eller htx via ændret adfærd eller optagelsesprøve. Sandsynligheden herfor varierer med elevens prøvekarakterniveau og er fastsat i overensstemmelse med BUVM's beregningstekniske antagelser. Konkret trækkes de elever, der skønnes at opnå adgang trods manglende mekanisk opfyldelse af karakterkravet ved tilfældig udtrækning inden for hver kommune. Det vil sige, at fx 75 pct. af de elever med et prøvekaraktergennemsnit mellem 6,0 og 6,9, som ikke mekanisk opfylder karakterkravet, antages at bibeholde adgangen til stx, hhx eller htx, mens de resterende 25 pct. antages at starte på epX. Den tilfældige udtrækning er gennemført separat for hver kommune for at sikre, at den forudsatte andel rammer inden for den enkelte kommune og ikke blot på landsplan.

For elever på GF1 har vi, svarende til BUVM's metode, antaget, at 84 pct. starter på epX, mens de resterende 16 pct. følger den direkte vej til erhvervsuddannelsernes GF2 via juniormesterlæreordningen eller ved at gå direkte i mesterlære efter grundskolen. Disse 16 pct. har vi ligeledes identificeret ved tilfældig udtrækning inden for kommunen. For elever på hf antages det, at samtlige starter på epX, da den toårige hf nedlægges med reformen.

Den geografiske placering af epX-eleverne er i denne analyse baseret på elevernes bopælskommune og ikke på institutionens beliggenhedskommune som i BUVM's opgørelse. Denne forskel indebærer, at elever, der bor i én kommune, men er indskrevet på en institution i en anden kommune, i nærværende analyse er placeret i bopælskommunen. Vi vurderer dog, at det har begrænset betydning for analysens konklusioner på landsdelsniveau, men det kan give anledning til mindre afvigelser i de kommunemæssige opgørelser, særligt i kommuner med stor pendlingsaktivitet til nabokommunernes uddannelsesinstitutioner.

Alle beregninger er foretaget i SAS på baggrund af data fra Danmarks Statistiks registre KOTRE (elevregistret), BEF (befolkningsregistret) og UDDA (uddannelsesoplysninger). Den tilfældige udtrækning er gennemført med et fast seed (12345) for at sikre reproducerbarhed af analysens resultater.

² <https://uvm.dk/media/tszpmiib/teknisk-faktaark-om-opgørelsesmetode-for-aktivitetstal-opdateret-pr-05022026.pdf>

Litteraturreview

For at opridse mulige konsekvenser af elevsammensætningen på epX har vi set på litteratur inden for fire forskellige parametre: faglige resultater, frafald, trivsel, samt motivation og forventninger. Sammenhængene mellem netop disse fire parametre og elevkarakteristika er relativt velbeskrevet i eksisterende analyser og litteratur, hvilket vi har vurderet, giver det bedste udgangspunkt for vores analyse.

Det skal dog også understreges, at vi i vores analyse kun opridser mulige konsekvenser, og at udfaldet ikke er givet på forhånd. Netop fordi epX'en er noget helt nyt, er det ikke sikkert, at forskellige karakteristika får samme konsekvenser, som det har på de eksisterende ungdomsuddannelser.

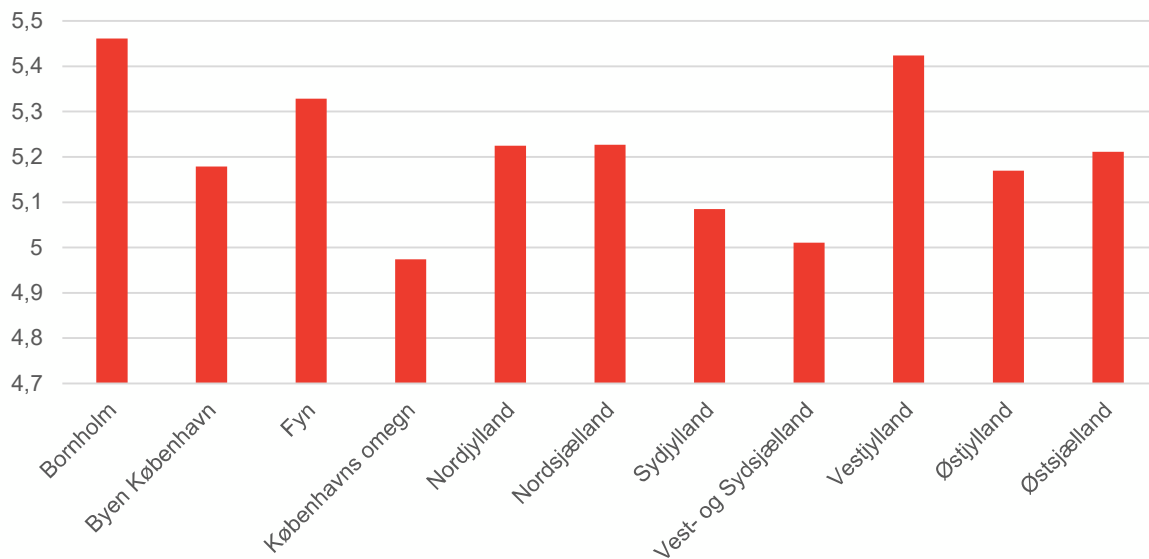
Den anvendte litteratur har vi fundet frem til, dels ved almindelige søgninger, dels ved at trække på DEAs omfattende bagkatalog af viden på ungdomsuddannelsesområdet. Endelig har vi også brugt Copilot til at finde og sammenfatte litteratur, dog ikke uden selv at eftertjekke oplysningerne i selve kildematerialet. Vi har primært medtaget rapporter og analyser efter 2020. Der er ikke benyttet AI i forbindelse med skrivningen af selve teksten.

10

Bilag

Bilag

Bilag 1 // Karaktersnit fra grundskolen hos eleverne på epX i 2035, fordelt på landsdele

Kilde: egne beregninger på baggrund af registerdata fra Danmarks Statistik

11

Litteraturliste

Litteraturliste

- AE. (2023). *Færre børn af ufaglærte får en uddannelse—Men særlige uddannelses tilbud vinder*. <https://www.ae.dk/analyse/2023-02-faerre-boern-af-ufaglaerte-faar-en-uddannelse-men-saerlige-uddannelses-tilbud-vinder>
- AE. (2024a). *Lave karakterer spænder ofte ben for ungdomsuddannelsen*. <https://www.ae.dk/analyse/2024-08-lave-karakterer-spaender-ofte-ben-for-ungdomsuddannelsen>
- AE. (2024b). *Rekord mange studenter er uden uddannelse—Og rekordernes tid er næppe forbi*. <https://www.ae.dk/analyse/2024-06-rekordmange-studenter-er-uden-uddannelse-og-rekordernes-tid-er-naeppe-forbi>
- AE. (2025). *Hver femte unge mand forventes at stå uden uddannelse*. <https://www.ae.dk/analyse/2025-06-hver-femte-unge-mand-forventes-at-staa-uden-uddannelse>
- AE. (2026). *Social mobilitet i de treårige gymnasiale uddannelser*. <https://www.ae.dk/analyse/2026-05-social-mobilitet-i-de-treaarige-gymnasiale-uddannelser>
- BUVM. (2022). *Fagligt gab mellem drenge og piger*. <https://www.uvm.dk/-/media/filer/uvm/aktuelt/pdf22/jun/220613-analyserapport---fagligt-gab-mellem-drenge-og-piger.pdf>
- BUVM. (2024). *Tal, der taler: Studenters karakterer fra grundskolen har betydning for deres valg af videregående uddannelse*. [uvm.dk/media/oltnucxe/240703-tal-der-taler-studenters-karakterer-fra-grundskolen-har-betydning-for-deres-valg-af-viderege.pdf](https://www.uvm.dk/media/oltnucxe/240703-tal-der-taler-studenters-karakterer-fra-grundskolen-har-betydning-for-deres-valg-af-viderege.pdf)
- BUVM. (2025a). *Eksperter kommer med anbefalinger for indholdet på epx*. <https://uvm.dk/aktuelt/nyheder/2025/december/251512-eksperter-kommer-med-anbefalinger-for-indholdet-paa-epx/>
- BUVM. (2025b). *Epx – en ny praktisk gymnasieuddannelse*. <https://uvm.dk/uddannelse-til-unge/gymnasiale-uddannelser/love-og-regler/politiske-aftaler/aftale-om-ny-gymnasieuddannelse/epx-en-ny-praktisk-gymnasieuddannelse/>
- BUVM. (2025c). *Indikatorer for lav elevtrivsel*. <https://www.uvm.dk/media/t1ljmu2b/250226-indikatorer-for-lav-elevtrivsel-boerne-og-undervisningsministeriet-februar-2025-2.pdf>
- DEA. (2020). *Optag og frafald på EUD blandt de yngste elever*. <https://www.dea.nu/publikationer/fa-kommuner-lever-op-til-reformmal>
- DEA. (2022a). *Elever på gymnasier lukket for optag i 2022*. <https://www.dea.nu/publikationer/elever-pa-gymnasier-lukket-for-optag-i-2022>
- DEA. (2022b). *Et kønsopdelt uddannelsessystem*. <https://dea.nu/sort-paa-hvidt/publikationer/et-konsopdelt-uddannelsessystem/>
- DEA. (2024a). *Forestillinger om hvem der skal gå i gymnasiet og erhvervsuddannelserne*. <https://www.datocms-assets.com/22590/1733218522-forestillinger-om-hvem-der-skal-ga-pa-gymnasiet-og-erhvervsuddannelserne.pdf>
- DEA. (2024b). *Få drenge af ikke-vestlig herkomst får en erhvervsuddannelse*. <https://www.datocms-assets.com/22590/1712838378-fa-drenge-af-ikke-vestlig-herkomst.pdf>
- DEA. (2024c). *Veje gennem erhvervsuddannelserne*. <https://www.dea.nu/publikationer/veje-gennem-eud>
- DEA. (2025a). *Forskellige forudsætninger for trivsel i gymnasiet*. <https://www.dea.nu/publikationer/forskellige-forudsatninger-for-trivsel-i-gymnasiet>
- DEA. (2025b). *Skoler der løfter drenge*. <https://www.datocms-assets.com/22590/1741692356-storre-frafald-blandt-minoriteten.pdf>
- DEA. (2025c). *Større frafald blandt minoriteten på kønsskæve uddannelser*. <https://www.dea.nu/publikationer/storre-frafald-blandt-minoriteten-pa-konsskaeve-uddannelser>

- DEA. (2026a). *Flere unge med kandidatuddannede forældre på erhvervsuddannelserne*. <https://www.dea.nu/publikationer/flere-unge-med-kandidatuddannede-foraeldre-vaelger-en-erhvervsuddannelse>
- DEA. (2026b). *“Late bloomers” kommer i høj grad fra ressourcestærke hjem*. <https://www.dea.nu/publikationer/late-bloomers-kommer-i-hoj-grad-fra-ressourcestaerke-hjem>
- DEA. (2026c). *Omvendt mønsterbrud: Når unge uddanner sig kortere end deres forældre*.
- DST. (2026). *Statistikbanken*. Statistikbanken. <https://www.statistikbanken.dk/10012>
- EVA. (2018). *Uddannelsesvalget for unge med ikke-vestlig baggrund*. <https://eva.dk/Media/638366701268077390/Herkomst%20og%20uddannelsesvalg%20i%208.%20klasse.pdf>
- EVA. (2019). *Køn og uddannelsesvalg i 9. Klasse—Unge veje mod ungdomsuddannelse*. https://www.eva.dk/sites/eva/files/2019-11/K%C3%B8n%20og%20uddannelsesvalg_endelig_261119.pdf
- EVA. (2023a). *De unges perspektiver på stx*. <https://eva.dk/udgivelser/2023/nov/de-unges-perspektiver-paa-stx>
- EVA. (2023b). *Unge valg af gymnasial uddannelse*. <https://eva.dk/udgivelser/2023/jun/unges-valg-af-gymnasial-uddannelse>
- Institut for menneskerettigheder. (2020). *Minoritetskøn på erhvervsuddannelser: En analyse af frafald og trivsel på kønsdominerede uddannelser*. Institut for Menneskerettigheder. https://menneskeret.dk/sites/menneskeret.dk/files/media/document/Minoritetsk%C3%B8n%20p%C3%A5%20erhvervsuddannelser_tilg%C3%A6ngelig.pdf
- Juul, T. M. (2018). *Det “sikre” valg i en uvis fremtid: En sociologisk analyse af unges motiver for valg af ungdomsuddannelse*. Aalborg Universitetsforlag.
- Kraka. (2023). *Efterkommere fra ikke-vestlige lande får nu bedre karakterer end elever med dansk oprindelse*. <https://kraka.dk/efterkommere-fra-ikke-vestlige-lande-faar-nu-bedre-karakterer-end-elever-med-dansk-oprindelse/>
- Mahler, A., Thomsen, E. S., & Louw, A. (2023). *Frufald, fastholdelse og gennemførsel på erhvervsuddannelserne*. <https://www.cef.u.dk/emner/publikationer/publikationer/frufald,-fastholdelse-og-gennemfoersel-paa-erhvervsuddannelserne.aspx>
- STUK. (2026). *Teknisk faktaark om opgørelsesmetode for aktivitetstal*. <https://uvm.dk/uddannelse-til-unge/gymnasiale-uddannelser/love-og-regler/politiske-aftaler/aftale-om-ny-gymnasieuddannelse/nyt-uddannelses-og-institutionslandskab/materialer-til-lokal-proces/>
- UVM. (2017). *Rapport fra Udvalget om ligestilling i dagtilbud og uddannelse*. <https://www.regeringen.dk/media/3737/170626-rapport-fra-udvalget-om-ligestilling-i-dagtilbud-og-uddannelse.pdf>
- UVM. (2026). *Materiale til lokal proces om nyt uddannelses- og institutionslandskab*. <https://uvm.dk/uddannelse-til-unge/gymnasiale-uddannelser/love-og-regler/politiske-aftaler/aftale-om-ny-gymnasieuddannelse/nyt-uddannelses-og-institutionslandskab/materialer-til-lokal-proces/#accordion-talmateriale>
- VIVE. (2020). *Danske forældres uddannelsesforventninger*. <https://www.vive.dk/media/pure/15193/5797493>
- VIVE. (2022). *Uddannelsesforventninger blandt danske unge*. <https://www.vive.dk/media/pure/dv4kg9zn/6416795>
- VIVE. (2023). *Forklaringer på og konsekvenser af det kønsopdelte arbejdsmarked: En vidensoversigt*. VIVE. <https://admin.vive.dk/media/pure/4v1b0lxj/22934241>
- VIVE. (2024). *Afgangsprøvernes betydning for overgangen til ungdomsuddannelserne*. <https://www.vive.dk/da/udgivelser/afgangsproevernes-betydning-for-overgangen-til-ungdomsuddannelserne-ozoeo85v/>

Warming, R., Frydensberg, P., Kyhn, M., Dresager, E. M., & Larsen, D. S. (2020). *Hvor kønt ser det ud? Danske og europæiske perspektiver på snitflader mellem køn, ligestilling, uddannelseskvalitet og kvalitetssikring* (Del 1). Danmarks Akkrediteringsinstitution.

—

DEA

Tænk tanken DEA
Fiolstræde 44
1171 København K
www.dea.nu